

*Михайло Шелемба,
кандидат політичних наук, старший викладач
кафедри міжнародних студій та суспільних комунікацій
ДВНЗ «Ужгородський національний університет»*

ПРОБЛЕМИ ГЕОПОЛІТИЧНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ ЕЛЕКТОРАЛЬНОГО ПРОСТОРУ УКРАЇНИ: РЕГІОНАЛЬНИЙ ТА СОЦІОКУЛЬТУРНИЙ ВИМІРИ

Стаття націлена на визначення геополітичної ідентичності електорального простору України за факторами регіонального та соціокультурного вимірів. Здійснено структурування електорального простору України за рівнем підтримки населення політичних партій (політичних сил) в макрорегіонах держави. Визначено вплив основних соціокультурних факторів на електоральний вибір. Доведено твердження, що зміни соціокультурних факторів напряду впливають на зміни структури електорального простору. Оцінено характер геополітичної доктрини електорального простору.

Ключові слова: *електоральний простір, геополітична ідентичність, регіональний вимір, соціокультурний вимір, вплив, макрорегіон, фактори, електоральні переваги, геополітична доктрина.*

Статья нацелена на определение геополитической идентичности электорального пространства Украины в соответствии с факторами регионального и социокультурного измерений. Совершено структурирование электорального пространства Украины по уровню поддержки населением политических партий (политических сил) в макрорегионах страны. Определено влияние основных социокультурных факторов на электоральный выбор. Доказано мнение, что изменения социокультурных факторов напрямую влияют на изменение структуры электорального пространства. Дана оценка характеру геополитической доктрины электорального пространства.

Ключевые слова: *електоральное пространство, геополитическая идентичность, социокультурное измерение, влияние, макрорегион, факторы, электоральные преимущества, геополитическая доктрина.*

The article is aimed at determination of geopolitical identity of electoral space of Ukraine after the factors of the regional and sociocultural measuring. It is carried out systematization of electoral space of Ukraine after the level of support of population of political parties (political forces) in the macroregions of Ukraine. Influence of basic sociocultural factors is certain on a electoral choice. A statement is well-proven, that the changes of sociocultural factors straight influence on the changes of structure of electoral space. Character of geopolitical doctrine of electoral space is appraised.

Keywords: *electoral space, geopolitical identity, regional measuring, sociocultural measuring, influence, macroregion, factors, electoral advantages, геополітична doctrine.*

Актуальність дослідження. Сучасні глобалізаційні зміни в суттєвій мірі впливають на політичні процеси та явища перехідних суспільств. Формування геополітичної ідентичності України відбувається під впливом стрімких трансформацій як в світі, так і під впливом внутрішніх факторів. Розвиток та становлення електорального простору країни під впливом вибору євроінтеграційних пріоритетів, внутрішніх та зовнішніх інформаційних війн також набуває геополітичних ознак.

Аналіз наукових досліджень. Проблеми методологічного забезпечення досліджень електорального простору розкриваються в працях низки вітчизняних та іноземних авторів, серед яких К.П. Боришполець, М.В. Жеребцов, В. Ф. Ковров, Р.В. Євстифеев, М.В. Гришин, П.Лазерфельд, Х. Хімелвайт, М. Петров, О. Тітков тощо. Підходи сучасних вчених дозволяють проаналізувати стан електорального простору із використанням тих або інших методів, але відсутній єдиний методологічний підхід до системної оцінки впливу регіонального та соціокультурного виміру на формування електорального простору. В наукових колах є низка праць щодо оцінки геополітичної ідентичності

країни в цілому (О.В. Заремба, О.А. Федоренко, С. О. Шергін), але немає підходів до визначення геополітичних характеристик та стану електорального простору.

Мета дослідження – оцінка геополітичної ідентичності та структурування електорального простору України в залежності від впливу регіонального та соціокультурного виміру.

Виклад основного матеріалу. Визначення геополітичної ідентичності електорального простору необхідне для подальшого стратегічного планування та реалізації виборчої політики і виборчих процесів, забезпечення стійких електоральних пріоритетів в країні, які б сприяли реалізації певного курсу розвитку. Зважаючи на євроінтеграційні процеси сучасної України оцінка геополітичної характеристики її електорального простору сприятиме чіткому розумінню можливості впровадження означених процесів в життя.

У наукових колах відсутні підходи щодо методології оцінки геополітичної ідентичності електорального простору. Тому вважаємо за можливе для цих цілей використати підхід, який застосовується для оцінки геополітичної ідентичності країни. Зокрема, можна використати підхід, який вказує на можливість оцінювання геополітичної ідентичності згідно із приналежністю до певної групи геополітичних доктрин. Серед цих доктрин виділяють західну (європейську, орієнтовану на відкритість політичної системи і співтовариство з іншими країнами як Заходу, так і на світовому рівні), південну (чорноморську), східну (проросійську: євразійську, доктрину панславізму, «правозахисну» тощо), а також синтетичні (балтійсько-чорноморську) та геоцентричну доктрини тощо [6, с. 132].

Відповідно оцінка геополітичної ідентичності електорального простору країни, регіону, макрорегіону може здійснюватись у залежності від електорального вибору та орієнтирів населення. Зважаючи на те, що Україна в сьогоdnішніх реаліях орієнтується на євроінтеграцію, одним з орієнтирів оцінки буде визначення ознак західної (європейської) геополітичної ідентичності електорального простору. Відповідно, виборці, які є прихильниками національних пріоритетів розвитку країни будуть характеризувати західну геополітичну ідентичність електорального простору.

Виходячи з історичних реалій України, полярним орієнтиром оцінки буде визначення ознак східної (проросійської) геополітичної ідентичності електорального простору. Прихильники цієї доктрини розвитку, переважно, виступають проти впровадження та реалізації національних інтересів України.

Для комплексної оцінки необхідно структурувати електоральний простір за такими важливими геополітичними складовими, як фактори регіонального та соціокультурного вимірів.

Проаналізуємо вплив регіонального та соціокультурного вимірів на формування електорального простору України. На підставі вивчення основних наукових підходів до електоральної географії, факторного аналізу електорального простору [1; 2; 3; 5, с. 214-255; 4], з урахуванням особливостей електорального простору України нами було розроблено та представлено методологію дослідження впливу регіонального та соціокультурного вимірів на формування електорального простору України [авторська розробка].

На початковому етапі визначається вплив регіонального та соціокультурного вимірів на структуру електорального простору в макрорегіонах України (структуру політичних партій (політичних сил), які було обрано до Верховної Ради під час парламентських виборів). Зокрема, визначається електоральний вибір кожного макрорегіону (схід, захід, південь, північ, центр). Для цього визначається середнє арифметичне підтримки політичних партій (політичних сил), які було обрано до Верховної Ради під час парламентських виборів, за всіма регіонами макрорегіону країни.

Досліджуються соціокультурні фактори впливу електорального вибору, серед яких пропонується обрати певні складові фактора «ментальність», зокрема «фактор частки українців регіону в загальному складі населення регіону (макрорегіону)», «фактор використання української мови», «релігійність населення регіону (макрорегіону)». Визначається загальний рівень соціокультурних факторів як сума складових перерахованих факторів, розрахованих з урахуванням вагових показників.

Значення цих факторів за регіонами розраховуємо за авторською синтетичною моделлю дослідження електорального простору у перехідних суспільствах. Для визначення значень цих факторів за макрорегіонами розраховуємо середнє арифметичне відповідних регіональних показників.

Проводиться оцінка впливу визначених соціокультурних факторів на електоральний вибір в макрорегіонах, тим самим обґрунтовується регіональний вимір формування електорального простору України. Зважаючи на означену методологію, слід відзначити взаємовплив регіонального та

соціокультурного вимірів у формуванні електорального простору України.

Наступним етапом є оцінка можливих граничних значень впливу соціокультурних факторів у регіональному вимірі. Тобто, виявлення фактичної найвищої підтримки тієї або іншої політичної партії (політичної сили) під впливом цих факторів в макрореґіоні, або, навпаки, найнижча підтримка, яка здійснюється через певну дію зазначених факторів.

Ідея нашого дослідження полягає в тому, що найвищі значення цих факторів відповідають за електоральний вибір, орієнтований на підтримку політичних партій (політичних сил), які декларують незалежність, соборність, самостійність, лібералізацію суспільства та демократизацію України в політичному, економічному та соціальному вимірах. Відповідно, зменшення впливу цих факторів характеризує те, що населення в меншій мірі підтримує ці цінності. А середнє значення цих факторів характеризує середній рівень підтримки різних політичних напрямів.

Дослідження охоплюватиме шість виборчих кампаній до Верховної Ради України: парламентські вибори 1994, 1998, 2002, 2006, 2012, 2014 років.

Найбільш важливі для дослідження перші парламентські вибори в Україні в 1994 р., під час яких було закладено фундамент електорального простору в державі, який вплинув на подальшу структуру парламенту під час майбутніх парламентських виборів. Це стосується участі та місця в парламенті України Комуністичної партії України, яка майже протягом всіх виборчих кампаній проходила до Верховної Ради. Парламентські вибори 1998, 2002, 2006, 2012 та 2014 рр. являють собою інтерес з точки зору змін структури

електорального простору, що відбувалося під впливом як регіонального та соціокультурного вимірів, змін в Конституції України, так і виборів Президента України та місцевих виборів. Ці всі факти мають опосередкований вплив, який потребує дослідження та оцінки. Слід зазначити, що наше дослідження не охоплює парламентські вибори 2007 р., оскільки вони не змінили по великому рахунку структури електорального простору України на той період.

Згідно із даними статистично-аналітичних матеріалів, результатів виборів до Верховної Ради України, оцінено вплив соціокультурних факторів на електоральний вибір у макрорегіонах України в 1994 р. (див. табл. 1).

Таблиця 1

Вплив соціокультурних факторів на електоральний вибір в макрорегіонах України в 1994 р.*

Назва макрорегіону	Рівень підтримки	Вплив соціокультурних факторів
Схід		0,277
Комуністична партія України	0,45	
Соціалістична партія України	0,062	
Захід		0,535
Народний Рух України	0,132	
Конгрес Українських Націоналістів	0,036	
Українська республіканська партія	0,07	
Селянська партія України	0,011	
Соціалістична партія України	0,019	

Комуністична партія України	0,038	
Християнсько-демократична партія України	0,027	
Соціал-демократична партія України	0,027	
Південь		0,283
Комуністична партія України	0,404	
Соціалістична партія України	0,065	
Партія демократичного відродження України	0,01	
Селянська партія України	0,056	
Соціал-демократична партія України	0,007	
Партія економічного відродження Криму	0,009	
Північ		0,457
Комуністична партія України	0,162	
Селянська партія України	0,06	
Народний Рух України	0,132	
Українська республіканська партія	0,032	
Соціал-демократична партія України	0,012	
Партія праці	0,015	
Соціалістична партія України	0,05	
Центр		0,477
Комуністична партія України	0,139	

Селянська партія України	0,077	
Партія праці	0,018	
Партія демократичного відродження України	0,006	
Соціалістична партія України	0,006	
Народний Рух України	0,017	
Демократична партія України	0,016	

**Авторський розрахунок*

Відповідно до матеріалів табл. 1, дослідження свідчить, що під час парламентських виборів 1994 р. середні значення соціокультурних факторів були продемонстровані населенням Західної України (0,535), Північної (0,457) та Центральної України (0,477). Електорат, за результатами розрахунків, надав невелику підтримку як політичним партіям (політичним силам), орієнтованим на національний розвиток, так і лівим політичним силам. Те, що в цих макрорегіонах спостерігалось середнє значення означених факторів, свідчить про формування фундаменту структури електорального простору в країні. На Сході та Півдні України вплив соціокультурних факторів був мінімальним (0,277 та 0,283), і, відповідно, в цих макрорегіонах електоральну перемогу здобули ліві політичні сили, які не орієнтовані на національно-демократичний розвиток.

Результати дослідження за першою виборчою кампанією 1994 р. підтвердили нашу ідею, що мінімальний рівень значень соціокультурних факторів характерний для територій із низькою електоральною підтримкою національних орієнтирів. У цей період почали формуватися

підстави для виникнення ефекту «Зіткнення цивілізацій» за теорією С. Гантінгтона. А саме, Схід та Південь України зайняли позицію, полярну до позиції Західної, Північної та Центральної України, підтримуючи проросійський, антинаціональний курс.

Відповідно до даних статистично-аналітичних матеріалів, результатів виборів до Верховної Ради України, оцінено вплив соціокультурних факторів на електоральний вибір у макрорегіонах України в 1998 р. (див. табл. 2).

Таблиця 2

**Вплив соціокультурних факторів на електоральний вибір
в макрорегіонах України в 1998 р.***

Назва макрорегіону	Рівень підтримки	Вплив соціокультурних факторів
Схід		0,278
Комуністична партія України	0,390	
Прогресивна соціалістична партія України	0,034	
Народно-демократична партія	0,020	
Виборчий блок партій «Трудова Україна»	0,068	
Виборчий блок партій «Партія праці та Ліберальна партія – РАЗОМ»	0,022	
Виборчий блок Соціалістичної партії України та Селянської партії України «За правду, за народ, за Україну!»	0,017	
Захід		0,537
Народний рух України	0,207	
Партія "Наша Україна" (Партія "Реформи і порядок")	0,016	

ГЕОПОЛІТИКА УКРАЇНИ: ІСТОРІЯ І СУЧАСНІСТЬ

Виборчий блок партій "Національний Фронт"	0,068	
Народна партія	0,038	
Народно-демократична партія	0,006	
Комуністична партія України	0,081	
Виборчий блок Соціалістичної партії України та Селянської партії України «За правду, за народ, за Україну!»	0,027	
Соціал-демократична партія України (об'єднана)	0,050	
Південь		0,2832
Комуністична партія України	0,365	
Партія зелених України	0,052	
Прогресивна соціалістична партія України	0,011	
Виборчий блок Соціалістичної партії України та Селянської партії України «За правду, за народ, за Україну!»	0,031	
Народно-демократична партія	0,029	
Народний рух України	0,022	
Партія Союз	0,018	
Північ		0,458
Комуністична партія України	0,228	
Виборчий блок Соціалістичної партії України та Селянської партії України «За правду, за народ, за Україну!»	0,127	
Народний рух України	0,058	
Прогресивна соціалістична партія України	0,055	
Партія зелених України	0,017	
Центр		0,4773

Комуністична партія України	0,245	
Виборчий блок Соціалістичної партії України та Селянської партії України «За правду, за народ, за Україну!»	0,168	
Народно-демократична партія	0,025	
Всеукраїнське об'єднання "Громада"	0,083	
Народний рух України	0,040	

**Авторський розрахунок*

Дані табл. 2 свідчать, що під час парламентських виборів 1998 р., як і під час попередніх парламентських виборів 1994 р., середні значення соціокультурних факторів були продемонстровані населенням Західної України (0,537), Північної (0,458) та Центральної України (0,4773). При цьому, в Західній Україні більш чітко сформувався вектор прихильності до національно-демократичних партій, населення Північної та Центральної України продовжувало надавати середній рівень підтримки лівим силам та незначну підтримку національно-демократичним. Найменше значення соціокультурних факторів було в 1998 р., як і в 1994 р. в Східній (0,278) та Південній Україні (0,2832). Ці макрорегіони, які й в 1994 р. найбільшу підтримку надають лівим політичним силам. Результати впливу регіонального та соціокультурного вимірів в 1998 р. тільки закріпили стан початку електорального розколу країни на Південно-Східну та інші макрорегіони, в яких не спостерігалось такого суттєвого неприйняття пронаціонального курсу держави.

Згідно з даними статистично-аналітичних матеріалів, результатів виборів до Верховної Ради України, оцінено вплив соціокультурних факторів на електоральний вибір в макрорегіонах України в 2002 р. (див. табл. 3). Дані табл. 3

свідчать, що під час парламентських виборів 2002 р. Західною Україною були продемонстровані значення вище середнього (0,548), які дещо зросли порівняно із 1998 р. В цьому макрорегіоні спостерігалась суттєва підтримка демократичних політичних сил. І це (табл. 3) підтверджує твердження щодо взаємовпливу зростання досліджуваних факторів на збільшення підтримки національно-демократичних політичних сил в країні. Північна та Центральна Україна мали середні, як і в 1998 р., значення цих факторів, що, в свою чергу, вплинуло на середній рівень підтримки партій різних політичних напрямів. Можна зробити висновок, що в 2002 р, як і в 1998 р., значення соціокультурних факторів в Східній (0,287) та Південній Україні (0,2986) були низькими. Відповідно до даних розрахунків, в цих макрорегіонах найбільша підтримка була надана як лівим політичним силам (Комуністична партія України в Східній та Південній Україні), так і політичним силам, які декларували зростання добробуту населення за умов економічної, технічної, соціальної співпраці з РФ, надання влади місцевим радам (Виборчий блок політичних партій «За Єдину Україну!» в Східній та Південній Україні).

У 2002 р. посилюються позиції Західної України щодо підтримки національно-демократичних політичних партій (Виборчий блок політичних партій «Блок Віктора Ющенка «Наша Україна», Виборчий блок політичних партій «Виборчий блок Юлії Тимошенко»), знижується підтримка партій, які не орієнтовані на розвиток національних пріоритетів, а пропагують співпрацю з країнами СНД (Виборчий блок політичних партій «За Єдину Україну!», Комуністична партія України, Соціал-демократична партія України (об'єднана)). Також в цей період в країні посилюється електоральний розкол макрорегіонів, який виділяє окреме

місце Південно-Східній Україні, населення якої обрало політичні сили, що не декларують національний розвиток. Зокрема, під час цієї виборчої кампанії електоральна підтримка політичних сил, не орієнтованих на національно-демократичний розвиток України, становила 0,5595 (більше 50%), а підтримка цих політичних сил в інших макрорегіонах була в рази меншою, і на це вагомий вплив здійснили соціокультурні фактори.

Таблиця 3

Вплив соціокультурних факторів на електоральний вибір в макрорегіонах України в 2002 р.*

Назва макрорегіону	Рівень підтримки	Вплив соціокультурних факторів
Схід		0,287
Комуністична партія України	0,334	
Виборчий блок політичних партій «За Єдину Україну!»	0,222	
Соціал-демократична партія України (об'єднана)	0,082	
Захід		0,548
Виборчий блок політичних партій «Блок Віктора Ющенка «Наша Україна»	0,547	
Виборчий блок політичних партій «Виборчий блок Юлії Тимошенко»	0,102	
Виборчий блок політичних партій «За Єдину Україну!»	0,045	
Комуністична партія України	0,027	
Соціал-демократична партія України (об'єднана)	0,030	
Південь		0,2986
Комуністична партія України	0,312	
Соціал-демократична партія України (об'єднана)	0,085	

Виборчий блок політичних партій «Блок Віктора Ющенка «Наша Україна»	0,049	
Виборчий блок політичних партій «За Єдину Україну!»	0,069	
Виборчий блок політичних партій «Руський блок»	0,015	
Північ		0,488
Комуністична партія України	0,126	
Виборчий блок політичних партій «Блок Віктора Ющенка «Наша Україна»	0,221	
Виборчий блок політичних партій «За Єдину Україну!»	0,059	
Соціалістична партія України	0,054	
Виборчий блок політичних партій «Виборчий блок Юлії Тимошенко»	0,026	
Блок «Єдність»	0,023	
Центр		0,4995
Виборчий блок політичних партій «Блок Віктора Ющенка «Наша Україна»	0,154	
Соціалістична партія України	0,155	
Виборчий блок політичних партій «Виборчий блок Юлії Тимошенко»	0,027	
Комуністична партія України	0,179	
Виборчий блок політичних партій «За Єдину Україну!»	0,049	
Соціал-демократична партія України (об'єднана)	0,019	

**Авторський розрахунок*

За даними статистично-аналітичних матеріалів, результатів виборів до Верховної Ради України здійснено оцінку впливу соціокультурних факторів на електоральний

вибір в макрорегіонах України в 2006 р., результати якої викладено в табл. 4.

Оцінка результатів табл. 4 свідчить про те, що в 2006 р. в більшій мірі проявились полюси електоральних переваг населення, а саме була посилена підтримка населенням Південно-Східної України партій, які не підтримують національно-демократичного розвитку країни (була висока підтримка проросійської Партії регіонів). При цьому значення соціокультурних факторів в Східній (0,2867) та Південній Україні (0,30) були низькими.

Значення соціокультурних факторів в Західній Україні (0,55) в 2006 р. було вище середнього, і населення макрорегіону за результатами парламентських виборів стабільно збільшує підтримку проукраїнських політичних сил (Блок Юлії Тимошенко, Блок «Наша Україна»).

Таблиця 4

Вплив соціокультурних факторів на електоральний вибір в макрорегіонах України в 2006 р.*

Назва макрорегіону	Рівень підтримки	Вплив соціокультурних факторів
Схід		0,2867
Партія регіонів	0,665	
Блок Юлії Тимошенко	0,063	
Блок «Наша Україна»	0,031	
Соціалістична партія України	0,025	
Комуністична партія України	0,040	
Захід		0,55
Партія регіонів	0,075	
Блок Юлії Тимошенко	0,324	
Блок «Наша Україна»	0,293	

Соціалістична партія України	0,045	
Комуністична партія України	0,015	
Південь		0,30
Партія регіонів	0,517	
Блок Юлії Тимошенко	0,102	
Блок «Наша Україна»	0,062	
Соціалістична партія України	0,034	
Комуністична партія України	0,050	
Північ		0,49
Партія регіонів	0,132	
Блок Юлії Тимошенко	0,351	
Блок «Наша Україна»	0,149	
Соціалістична партія України	0,095	
Комуністична партія України	0,043	
Центр		0,500
Партія регіонів	0,209	
Блок Юлії Тимошенко	0,287	
Блок «Наша Україна»	0,119	
Соціалістична партія України	0,108	
Комуністична партія України	0,050	

**Авторський розрахунок*

Відповідно до матеріалів дослідження (див. табл. 4), в 2006 р. згідно із результатами парламентських виборів спостерігались середні значення соціокультурних факторів в Північній та Центральній Україні, що обумовило середній рівень електоральної підтримки партій різних напрямів.

За результатами аналізу за 2006 р. можна констатувати підтвердження прямого взаємозв'язку між зміною рівня

впливу соціокультурних факторів та структурою електорального простору в Україні за цей період.

Згідно з даними статистично-аналітичних матеріалів, результатів виборів до Верховної Ради України оцінено вплив соціокультурних факторів на електоральний вибір в макрорегіонах України в 2012 р. (див. табл. 5).

У 2012 р., як і в 2006 р., значення соціокультурних факторів в Західній Україні були вище середніх, в Північній, Центральній – на середньому рівні, в Східній та Південній – низькими. Також дія цих факторів відповідає структурі електоральної підтримки в макрорегіонах України.

Таблиця 5

Вплив соціокультурних факторів на електоральний вибір в макрорегіонах України в 2012 р.*

Назва макрорегіону	Рівень підтримки	Вплив соціокультурних факторів
Схід		0,2868
Партія регіонів	0,544	
ПП ВО "Батьківщина"	0,087	
ПП "УДАР Віталія Кличка"	0,074	
Комуністична партія України	0,216	
ПП ВО «Свобода»	0,021	
Захід		0,551
Партія регіонів	0,144	
ПП ВО "Батьківщина"	0,367	
ПП "УДАР Віталія Кличка"	0,154	
Комуністична партія України	0,047	

ПП ВО «Свобода»	0,207	
Південь		0,299
Партія регіонів	0,420	
ПП ВО "Батьківщина"	0,147	
ПП "УДАР Віталія Кличка"	0,108	
Комуністична партія України	0,218	
ПП ВО «Свобода»	0,031	
Північ		0,4878
Партія регіонів	0,193	
ПП ВО "Батьківщина"	0,342	
ПП "УДАР Віталія Кличка"	0,176	
Комуністична партія України	0,103	
ПП ВО «Свобода»	0,096	
Центр		0,500
Партія регіонів	0,240	
ПП ВО "Батьківщина"	0,327	
ПП "УДАР Віталія Кличка"	0,157	
Комуністична партія України	0,129	
ПП ВО «Свобода»	0,074	

**Авторський розрахунок*

Відповідно до даних статистично-аналітичних матеріалів, результатів виборів до Верховної Ради України оцінено вплив соціокультурних факторів на електоральний вибір в макрорегіонах України в 2014 р. (див. табл. 6).

Можна зазначити, що в 2014 р. у результаті політичних змін та через зміну впливу соціокультурних факторів відбулася зміна регіонального розколу. Зокрема, в Південній Україні збільшилось значення соціокультурних факторів, які в 2014 р. мали середнє значення і дорівнювали 0,39. В Східній Україні значення цих факторів було низьким, і, відповідно,

забезпечувалась значна підтримка політичної партії, яка не декларувала проукраїнські цінності. Хоча, необхідно зазначити, що в 2014 р. в Східній Україні була надана середня підтримка пронаціональним політичним партіям. Тобто, відбулись зміни в електоральній структурі в Східній Україні.

Найбільше значення цих факторів спостерігалось в Західній Україні, і, відповідно, спостерігалась підтримка національно-демократичних цінностей. В Північній та Центральній Україні ці фактори мали середній прояв, і, відповідно, спостерігалась середня підтримка національно-демократичних політичних партій.

Таблиця 6

Вплив соціокультурних факторів на електоральний вибір в макрорегіонах України в 2014 р.*

Назва макрорегіону	Рівень підтримки	Вплив соціокультурних факторів
Схід		0,2870
ПП "Народний фронт"	0,067	
Партія «Блок Петра Порошенка»	0,159	
ПП "Об'єднання "Самопоміч"	0,055	
ПП "Опозиційний блок"	0,358	
Радикальна Партія Олега Ляшка	0,053	
ПП ВО "Батьківщина"	0,026	
Захід		0,55
ПП "Народний фронт"	0,317	
Партія «Блок Петра Порошенка»	0,217	
ПП "Об'єднання "Самопоміч"	0,120	
ПП "Опозиційний блок"	0,016	
Радикальна Партія Олега Ляшка	0,074	

ПП ВО "Батьківщина"	0,064	
Південь		0,39
ПП "Народний фронт"	0,127	
Партія «Блок Петра Порошенка»	0,199	
ПП "Об'єднання "Самопоміч"	0,076	
ПП "Опозиційний блок"	0,166	
Радикальна Партія Олега Ляшка	0,070	
ПП ВО "Батьківщина"	0,048	
Північ		0,49
ПП "Народний фронт"	0,229	
Партія «Блок Петра Порошенка»	0,236	
ПП "Об'єднання "Самопоміч"	0,119	
ПП "Опозиційний блок"	0,036	
Радикальна Партія Олега Ляшка	0,096	
ПП ВО "Батьківщина"	0,066	
Центр		0,500
ПП "Народний фронт"	0,217	
Партія «Блок Петра Порошенка»	0,249	
ПП "Об'єднання "Самопоміч"	0,086	
ПП "Опозиційний блок"	0,083	
Радикальна Партія Олега Ляшка	0,093	
ПП ВО "Батьківщина"	0,065	

**Авторський розрахунок*

Можемо констатувати, що стан геополітичної ідентичності електорального простору в Україні в 2014 р., порівняно із попередніми досліджуваними періодами, змінювався. Зокрема, за результатами аналізу, в 2014 р. було зменшено регіональний розкол за макрорегіонами країни. В попередні періоди геополітична ідентичність електорального простору характеризувалась полярними ознаками, зокрема: східною (проросійською) стосовно, в більшій мірі, східного та

південного макрорегіонів; західною щодо західного макрорегіону; синтетичною із поєднанням як східної, так і західної щодо центрального та північного макрорегіонів. В результаті політичних змін в 2014 р. відбулось зниження поляризації, електорального розколу і збільшилось впровадження західної (європейської) геополітичної доктрини розвитку електорального простору.

Висновки. Було здійснено структурування електорального простору за рівнем підтримки населенням політичних партій (політичних сил) в макрорегіонах України, також здійснено визначення впливу основних соціокультурних факторів на електоральний вибір. Аналіз дозволив довести твердження, що зміни соціокультурних факторів напряду впливають на зміни структури електорального простору. Виявлений розкол макрорегіонів України на регіональному та соціокультурному рівнях у 2014 р. набагато зменшився, і, хоча дія соціокультурних факторів у Східній Україні була недостатньо значною, суттєвою, але недостатньо високою була підтримка політичної сили, яка не націлена на розвиток національно-демократичного розвитку, спостерігався середній рівень підтримки пронаціональних партій. Визначено, що через зменшення електорального розколу за результатами парламентських виборів у 2014 р. в Україні було знижено поляризацію і збільшено вплив західної (європейської) геополітичної доктрини розвитку електорального простору.

Напрями подальших досліджень. Подальші дослідження можуть бути сконцентровані навколо прогнозування наступних змін геополітичної ідентичності електорального простору в Україні. Для цілей прогнозного аналізу можуть бути використані матеріали дослідження та структурування електорального простору в перехідних

суспільствах; можлива розробка моделей змін геополітичної доктрини електоральних переваг тощо.

Список використаних джерел

1. Боришполец К.П. Методы политических исследований: учеб. пособие /К.П. Боришполец. – М.: Аспект Пресс, 2005. – 221 с.
2. Гришин Н.В. Динамика электоральных предпочтений населения Юга России: Сравнительное исследование: монография / Н.В. Гришин. – М.: Издательство «Социально-политическая МЫСЛЬ», 2008. – 182 с.
3. Евстифеев Р.В. Мелодии электоральных пространств. Политический процесс и электоральные предпочтения избирателей (Владимирская область, 1999-2009 гг.) / Р.В. Евстифеев. – Владимир: Собор, 2009. – 192 с.
4. Журкина И. А. Сравнительный анализ электоральных предпочтений российских избирателей в регионах России разного типа [Электронный ресурс] / И. А. Журкина. – Режим доступа: <http://georpub.narod.ru/student/jurkina/1/main.htm>
5. Петров Н. Электоральный ландшафт / Н. Петров, А. Титков // Регионализация в развитии России: географические процессы и проблемы. – М.: Эдиториал УРСС, 2001. – С.214–255.
6. Шергін С.О. Геополітична ідентичність України в умовах глобалізації /С. О. Шергін // УНЖ: Освіта регіону. – 2013. - № 1–2. – С.130–138